

Sprawa C-210/06

Cartesio Oktató és Szolgáltató bt

(wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Szegedi Ítéltábla)

Przeniesienie siedziby spółki do innego państwa członkowskiego niż państwo utworzenia spółki – Wniosek o zmianę danych dotyczących siedziby w rejestrze handlowym – Odmowa – Apelacja od postanowienia sądu rejestrowego – Artykuł 234 WE – Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym – Dopuszczalność – Pojęcie „sądu” – Pojęcie „sądu krajowego, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego” – Apelacja od postanowienia w sprawie wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym – Uprawnienie sądu apelacyjnego do wycofania tego postanowienia – Swoboda przedsiębiorczości – Artykuły 43 WE i 48 WE

Streszczenie wyroku

1. *Pytania prejudycjalne – Wystąpienie do Trybunału – Sąd krajowy w rozumieniu art. 234 WE – Pojęcie*

(art. 234 WE)

2. *Pytania prejudycjalne – Dopuszczalność – Granice*

(art. 234 WE)

3. *Pytania prejudycjalne – Wystąpienie do Trybunału – Obowiązek odesłania prejudycjalnego*

(art. 234 akapit trzeci WE)

4. *Pytania prejudycjalne – Wystąpienie do Trybunału – Uprawnienia sądów krajowych*

(art. 234 WE)

5. *Swobodny przepływ osób – Swoboda przedsiębiorczości*

(art. 43 WE, 48 WE)

1. Sąd rozpoznający apelację od postanowienia wydanego przez sąd rejestrowy, w którym odrzucił on wniosek o zmianę danych w tym rejestrze, należy uznać za sąd uprawniony do wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na mocy art. 234 WE, mimo iż ani w przypadku postanowienia sądu rejestrowego, ani w przypadku rozpoznania apelacji przez sąd krajowy nie jest przewidziane postępowanie o charakterze kontradiktoryjnym.

W istocie o ile gdy sąd rejestrowy działa jako organ administracji, nie rozstrzyga przy tym sporu, to nie może być uznany za organ wykonujący funkcję sądowniczą, jednak gdy do sądu wpłynęła apelacja od postanowienia sądu rejestrowego niższej instancji w sprawie odmowy takiego wpisu, a przedmiotem tej apelacji jest uchylenie tego postanowienia, które narusza zdaniem wnioskodawcy jego prawa, sąd ten rozpoznaje spór i wykonuje funkcję sądowniczą. Zatem w takim przypadku sąd apelacyjny należy zasadniczo uznać za sąd w rozumieniu art. 234 WE, uprawniony do wystąpienia z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału.

(por. pkt 57–59, 63; pkt 1 sentencji)

2. Pytania dotyczące wykazania prawa wspólnotowego, z którymi zwróci się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny i którego prawidłowość nie podlega ocenie przez Trybunał, korzystają z domniemania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd krajowy, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykazania prawa wspólnotowego, o które wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu przed sądem krajowym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje danymi na temat stanu faktycznego albo prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione.

Okoliczności, że w odniesieniu do pytania prejudycjalnego dotyczącego uznania danego sądu za sąd, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego w rozumieniu art. 234 akapit trzeci WE, sąd ten zwróci się już do Trybunału ze swoim pytaniem prejudycjalnym, nie obala wspomnianego domniemania znaczenia dla sprawy. Byłoby wbrew duchowi współpracy, który powinien panować w stosunkach między sądami krajowymi a Trybunałem, oraz wymogom logiki postępowania, żebyśmy, by sąd krajowy najpierw wystąpił z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczącym wyłączenia tego, czy wchodzi on w zakres sądów, o których mowa w art. 234 akapit trzeci WE, a następnie ewentualnie potem, w drugim wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, zadawał pytania dotyczące przepisów prawa wspólnotowego istotnych z punktu widzenia meritum zawieszonego przed nim sporu.

Wspomniane domniemanie znaczenia dla sprawy nie jest także obalane w przypadku wątpliwości dotyczących hipotetycznej natury sporu. Wątpliwość taka się pojawia, gdy dane, jakimi Trybunał dysponuje, by orzec o ewentualnym braku zgodności krajowych regulacji w zakresie apelacji od postanowienia w sprawie wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym z art. 234 WE, nie pozwalają na stwierdzenie, czy postanowienie to nie było o czy też nie może już być przedmiotem apelacji, i w związku z tym uprawomocniło się, w której to sytuacji kwestia owego braku zgodności istotnie miaaby charakter hipotetyczny.

(por. pkt 67, 70, 73, 83–86)

3. Sąd, którego orzeczenia wydane w ramach sporu mogły być przedmiotem skargi kasacyjnej, nie można uznać za sąd, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego w rozumieniu art. 234 akapit trzeci WE, także wówczas gdy system proceduralny, w którego ramach należy rozstrzygnąć daną sprawę, nakłada ograniczenia w zakresie charakteru zarzutów, które można podnieść przed tym sądem, a które muszą być zarzutami naruszenia prawa.

W istocie takie ograniczenia, podobnie jak brak skutku zawieszającego kasacji, nie pozbawiają stron występujących przed sądem, którego orzeczenia mogły zostać zaskarżone w takim trybie, możliwości skutecznego skorzystania z prawa do wniesienia takiego odwołania od orzeczenia

tego sądu, rozpoznającego dany spór. Te ograniczenia i brak skutku zawieszającego nie oznaczają więc, że sąd ten należy uznać za sąd wydający orzeczenia niepodlegające zaskarżeniu.

(por. pkt 77–79; pkt 2 sentencji)

4. Wobec istnienia przepisów prawa krajowego dotyczących prawa do zaskarżenia postanowienia w sprawie wystąpienia z odwoaniem prejudycjalnym, zgodnie z którymi cała sprawa będzie przedmiotem postępowania przed sądem krajowym pozostaje zawieszona przed tym sądem, a jedynie postanowienie odsyłające jest przedmiotem ograniczonego odwołania, art. 234 akapit drugi WE należy interpretować w ten sposób, że uprawnienie przyznane na mocy tego postanowienia traktatu sądowi krajowemu nie może zostać podważone ze względu na stosowanie przepisów prawa krajowego dotyczących prawa do zaskarżenia postanowienia w sprawie wystąpienia z odwoaniem prejudycjalnym do Trybunału, pozwalających sądowi apelacyjnemu na zmianę tego postanowienia, jego uchylenie i nakazanie sądowi, który wydał to postanowienie, podjęcia na nowo zawieszonego postępowania krajowego.

W istocie chociaż art. 234 WE nie stoi na przeszkodzie temu, by postanowienia sądu krajowego, którego orzeczenia podlegają zaskarżeniu w prawie wewnętrznym, o wystąpieniu do Trybunału w trybie prejudycjalnym podlegały zwykłemu środkom odwoawczym przewidzianym w prawie krajowym, to jednak wynik takiego odwołania nie może ograniczać uprawnienia nadanego temu sądowi przez art. 234 WE do wystąpienia do Trybunału, jeżeli uzna on, że w sprawie przed nim pojawiły się pytania dotyczące wykładni przepisów prawa wspólnotowego wymagające rozstrzygnięcia z jego strony.

Ponadto w sytuacji, gdy sprawa po raz drugi trafia przed sąd niższej instancji po tym, jak wydany przez niego wyrok został uchylony przez sąd orzekający w ostatniej instancji, tenże sąd niższej instancji może nadal zwrócić się do Trybunału na mocy art. 234 WE, pomimo istnienia w prawie krajowym zasady, że ocena co do prawa wydana przez sąd wyższej instancji jest dla sądu wiążąca.

Tymczasem w przypadku zastosowania przepisów prawa krajowego dotyczących prawa do zaskarżenia postanowienia w sprawie wystąpienia z odesaniem prejudycjalnym, zgodnie z którymi cała sprawa toczy się przed sądem krajowym pozostaje zawieszona przed tym sądem, a jedynie postanowienie odsyłające jest przedmiotem ograniczonego odwołania, niezależne uprawnienie do wystąpienia do Trybunału, nadane przez art. 234 WE pierwszemu z sądów mogłoby być zagrożone, gdyby zmieniał postanowienie w sprawie wystąpienia z odesaniem prejudycjalnym, uchylając je i nakazując sądowi, który je wydał, podjęcie zawieszonego postępowania na nowo, sąd apelacyjny mógł uniemożliwić sądowi krajowemu skorzystanie z uprawnienia wystąpienia do Trybunału, nadanego mu na mocy traktatu WE.

Zgodnie z art. 234 WE ocena znaczenia i niezbędnego charakteru pytania prejudycjalnego leży bowiem zasadniczo wyłącznie w kompetencji sądu, który występuje z odesaniem prejudycjalnym, z zastrzeżeniem sprawdzenia w ograniczonym zakresie, którego dokonuje Trybunał. Tak więc do tego sądu należy wyliczanie konsekwencji z wyroku wydanego w ramach apelacji od postanowienia w sprawie wystąpienia z odesaniem prejudycjalnym, a w szczególności uznanie, że należy bądź to utrzymać wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, bądź też zmienić go lub wycofać.

Wynika z tego, że w sytuacji gdy możliwe byłoby złożenie skargi na postanowienie sądu odsyłającego o zadaniu pytania prejudycjalnego, Trybunał powinien, również dla dobra jasności i pewności prawa, traktować to postanowienie w sprawie wystąpienia z odesaniem prejudycjalnym jako wiążące i powinno ono być skuteczne tak długo, jak nie zostanie wycofane lub zmienione

przez sąd, który je wydał, gdy jedynie ten sąd może decydować o wycofaniu go lub zmianie.

(por. pkt 93–98; pkt 3 sentencji)

5. W obecnym stanie prawa wspólnotowego art. 43 WE i 48 WE należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom państwa członkowskiego uniemożliwiającym spółce utworzonej na mocy prawa krajowego tego państwa członkowskiego, by przenieść swój siedzibę do innego państwa członkowskiego, zachowując przy tym status spółki podlegającej prawu krajowemu państwa członkowskiego, zgodnie z którego prawem została ona utworzona.

Zgodnie bowiem z art. 48 WE, w braku jednolitej definicji w prawie wspólnotowym spółek objętych swobodą przedsiębiorczości posługującej się jednym tylko kryterium powołania decydującego o właściwym dla tej spółki prawie krajowym, to, czy art. 43 WE ma zastosowanie do spółki powołującej się na ustanowionym tym postanowieniem podstawowym swobodą, podobnie jak to, czy osoba fizyczna jest obywatelem państwa członkowskiego, uprawnionym na tej podstawie do korzystania z takiej swobody, stanowi kwestię wstępną, na którą w obecnym stanie prawa wspólnotowego odpowiedź można znaleźć jedynie w mającym zastosowanie prawie krajowym. Zatem jedynie wtedy, gdy potwierdzi się, że ta spółka faktycznie może korzystać ze swobody przedsiębiorczości w świetle warunków określonych w art. 48 WE, pojawia się pytanie o to, czy spółka ta jest objęta ograniczeniami tej swobody w rozumieniu art. 43 WE.

Państwo członkowskie posiada więc prawo określenia zarówno kryterium powołania, wymaganego od spółki po to, by mogła ona zostać uznana za spółkę utworzoną zgodnie z jego prawem krajowym i w związku z tym mogąc cieszyć się swobodą przedsiębiorczości, jak również kryterium wymaganego do utrzymania tego statusu w przyszłości. W ramach tego uprawnienia może się ono znaleźć, by to państwo członkowskie nie zgodziło się na zachowanie tego statusu przez spółkę podlegającą jego prawu krajowemu, jeżeli zamierza ona zreorganizować się w innym państwie członkowskim w taki sposób, by przenieść swoją siedzibę na jego terytorium, zrywając w ten sposób powołanie przewidziane w prawie krajowym państwa członkowskiego, na podstawie prawa którego została utworzona.

Ponadto prace w zakresie rozwińcia legislacyjnych lub umów międzynarodowych w dziedzinie prawa spółek, o których mowa odpowiednio w art. 44 ust. 2 lit. g) WE i art. 293 WE, nie dotyczą dotychczas rozbieżności w ustawodawstwach krajowych w zakresie powołania i w związku z tym jeszcze owych rozbieżności nie usunie. Owszem chociaż niektóre rozporządzenia, takie jak rozporządzenie nr 2137/85 w sprawie europejskiego ugrupowania interesów gospodarczych, rozporządzenie nr 2157/2001 w sprawie statutu spółki europejskiej i rozporządzenie nr 1435/2003 w sprawie statutu spółdzielni europejskiej, przyjęte na podstawie art. 308 WE, faktycznie zawierają przepisy umożliwiające ustanowionym w nich nowym podmiotom prawnym przenoszenie siedziby statutowej, a zatem również rzeczywistej siedziby, ponieważ obie te siedziby powinny znajdować się w tym samym państwie członkowskim, do innego państwa członkowskiego, nie powodując przy tym ani rozwińcia pierwotnej osoby prawnej, ani powstania nowej osoby prawnej, to jednak takie przeniesienie musi wiązać się ze zmianą prawa mającego zastosowanie do dokonującego tego przeniesienia podmiotu.

Tymczasem gdy spółka pragnie jedynie przenieść swoją rzeczywistą siedzibę z jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego, pozostając przy tym spółką prawa krajowego, czyli nie zmieniając prawa krajowego, któremu podlega, zastosowanie odpowiednio tych rozporządzeń nie mogłoby przynieść spodziewanych w takiej sytuacji rezultatów.

(por. pkt 109, 110, 114, 115, 117, 119; pkt 4 sentencji)

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 16 grudnia 2008 r. (*)

Przeniesienie siedziby spółki do innego państwa członkowskiego nie państwo utworzenia spółki – Wniosek o zmianę danych dotyczących siedziby w rejestrze handlowym – Odmowa – Apelacja od postanowienia sądu rejestrowego – Artykuł 234 WE – Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym – Dopuszczalność – Pojęcie „sąd” – Pojęcie „sąd krajowy, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego” – Apelacja od postanowienia w sprawie wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym – Uprawnienie sądu apelacyjnego do wycofania tego postanowienia – Swoboda przedsiębiorczości – Artykuły 43 WE i 48 WE

W sprawie C-210/06

mając za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Szegedi Ítéltábla (Węgry) postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2006 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 5 maja 2006 r., w postępowaniu dotyczącym

Cartesio Oktató és Szolgáltató bt,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, P. Jann, C.W.A. Timmermans (sprawozdawca), A. Rosas, K. Lenaerts, A. Ó Caoimh i J.C. Bonichot, prezesi izb, K. Schiemann, J. Makarczyk, P. Kūris, E. Juhász, L. Bay Larsen i P. Lindh, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Poiares Maduro,

sekretarz: B. Fülöp, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 lipca 2007 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Cartesio Oktató és Szolgáltató bt przez G. Zettwitz oraz P. Metzinger, ügyvédek,
- w imieniu rządu węgierskiego przez J. Fazekas oraz P. Szabó, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez T. Božka, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Irlandii przez D. O'Hagana, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez A. Collinsa, SC oraz N. Traversa, BL,

- w imieniu rządu niderlandzkiego przez H.G. Sevenster oraz M. de Gravego, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu polskiego przez E. Oñiecki i Tamecki, działających w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu słoweńskiego przez M. Remic, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez T. Harris, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez J. Stratford, barrister,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez G. Brauna oraz V. Kreuschitz, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 22 maja 2008 r.,
wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 43 WE, 48 WE i 234 WE.

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania w sprawie skargi wniesionej przez Cartesio Oktató és Szolgáltató bt (zwanego dalej „Cartesio”), spółka z siedzibą w Białymostku (Węgry) na postanowienie w sprawie odrzucenia jej wniosku o wpis do rejestru handlowego przeniesienia jej siedziby do Włoch.

Krajowe ramy prawne

Prawo dotyczące postępowania cywilnego

3 Artykuł 10 ust. 2 nr III a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (ustawy kodeks postępowania cywilnego z 1952 r., zwanej dalej „kodeksem postępowania cywilnego”), stanowi:

„Sądami drugiej instancji są:

[...]

b) w sprawach rozpatrywanych w pierwszej instancji przez sądy rejonowe (lub stołeczny), regionalne sądy apelacyjne”.

4 Artykuł 155A tego kodeksu stanowi:

„1. Sąd może, na podstawie postanowień Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

2. Sąd kieruje wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości postanowieniem i zawiesza jednocześnie postępowanie. [...]

3. Od postanowienia o wystąpieniu z pytaniem prejudycjalnym przysuguje apelacja. Nie można wnieść apelacji od postanowienia o oddaleniu wniosku o wystąpienie z pytaniem prejudycjalnym.

[...].

5 Artykuł 233 ust. 1 tego kodeksu stanowi:

„Orzeczenia sądów wydane w pierwszej instancji mogą być przedmiotem apelacji, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. [...]”.

6 Artykuł 233A tego kodeksu stanowi:

„Przedmiotem apelacji mogą być postanowienia wydane w ramach postępowania w drugiej instancji, od których przysuguje apelacja na mocy przepisów mających zastosowanie do postępowania w pierwszej instancji [...]”.

7 Artykuł 249A kodeksu postępowania cywilnego stanowi:

„Postanowienie w sprawie odrzucenia wniosku o wystąpienie z pytaniem prejudycjalnym (art. 155A) wydane w toku postępowania w drugiej instancji może być przedmiotem apelacji”.

8 Artykuł 270 tego kodeksu brzmi następująco:

„1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, Legfelsőbb Bíróság (sąd najwyższy) rozpoznaje kasacje. Przepisy ogólne stosuje się odpowiednio.

2. Kasacja oparta na zarzutach dotyczących naruszenia prawa może być wniesiona do Legfelsőbb Bíróság od prawomocnego wyroku, a także od prawomocnego postanowienia mającego wpływ na rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, przez strony, interwenientów, jak również osoby, których orzeczenie dotyczy, w zakresie, w jakim wyrok lub postanowienie ich dotyczy.

[...].

9 Artykuł 271 ust. 1 tego kodeksu stanowi:

„Kasacja nie przysuguje:

a) od prawomocnych orzeczeń wydanych w pierwszej instancji, chyba że ustawa przewiduje tak możliwość;

b) jeżeli strona, której to dotyczy, nie skorzystała z przysługującego jej prawa apelacji, a sąd drugiej instancji, rozstrzygając w przedmiocie apelacji wniesionej przez drugą stronę, utrzymał w mocy orzeczenie wydane w pierwszej instancji;

[...].

10 Artykuł 273 ust. 3 kodeksu stanowi:

„Wniesienie kasacji nie powoduje zawieszenia wykonania orzeczenia. Jednakże na wniosek strony w wyjątkowych okolicznościach Legfelsőbb Bíróság może zawiesić wykonanie orzeczenia. [...]”.

Prawo spółek

11 Artykuł 1 ust. 1 a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXIV. törvény (ustawy nr CXIV o spółkach handlowych z 1997 r.), stanowi:

„Niniejsza ustawa reguluje tworzenie, organizację i funkcjonowanie spółek handlowych mających siedzibę na terytorium Węgier, prawa, obowiązki i odpowiedzialność założycieli i wspólników (akcjonariuszy) tych spółek, jak również przekształcenia, łączenie, podział i likwidację spółek”.

12 Artykuł 11 tej ustawy stanowi:

„Umowa spółki (akt założycielski, statut spółki) powinna zawierać:

a) firmę i siedzibę spółki handlowej

[...]”.

13 Artykuł 1 ust. 1 a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény (ustawy nr CXLV o rejestrze handlowym, jawności rejestru i postępowaniu sądowym w sprawach dotyczących rejestracji spółek z 1997 r., zwanej dalej „ustawą o rejestrze handlowym”) stanowi:

„Określenie »spółka« oznacza organizację handlową [...] lub inny podmiot prawny o charakterze handlowym, [...] który, o ile ustawa lub rozporządzenie rządu nie stanowi inaczej, tworzy się poprzez wpis do rejestru handlowego w celu prowadzenia działalności handlowej o celach zarobkowych [...]”.

14 Artykuł 2 ust. 1 tej ustawy stanowi:

„Do rejestru handlowego mogą zostać wpisane podmioty prawne wymienione w art. 1, o ile przepisy prawne przewidują obowiązek lub możliwość dokonania wpisu”.

15 Artykuł 11 tej ustawy stanowi:

„1. Wpisu do rejestru handlowego dokonuje sąd rejonowy (lub sąd stołeczny), działający jako sąd rejestrowy [...]

2. [...] sądem właściwym w sprawach dotyczących rejestracji spółki oraz innych przewidzianych w ustawie procedur dotyczących tej spółki jest sąd właściwy miejscowo ze względu na siedzibę spółki.

[...]”.

16 Artykuł 12 ust. 1 tej ustawy stanowi:

„Dane dotyczące spółek, o których mowa w niniejszej ustawie, wpisuje się do rejestru handlowego. W odniesieniu do wszystkich spółek rejestr zawiera:

[...]

d) siedzibę spółki [...]”.

17 Artykuł 16 ust. 1 ustawy o rejestrze handlowym stanowi:

„Siedzib? spółki [...] jest siedziba jej g?ównego zarz?du”.

18 Artyku? 29 ust. 1 tej ustawy stanowi:

„Je?eli ustawa nie stanowi inaczej, wnioski o zmian? danych spółki w rejestrze sk?ada si? do s?du rejestrowego w terminie trzydziestu dni od dnia zdarzenia stanowi?cego podstaw? zmiany”.

19 Artyku? 34 ust. 1 tej ustawy stanowi:

„Ka?dorazowe przeniesienie siedziby spółki w miejsce podlegaj?ce w?a?ciwo?ci innego s?du rejestrowego podlega rejestracji jako zmiana w rejestrze handlowym prowadzonym przez s?d w?a?ciwy ze wzgl?du na miejsce poprzedniej siedziby. S?d ten po zbadaniu wniosków dotycz?cych zmian wpisanych przed z?o?eniem wniosku o dokonanie wpisu zmiany siedziby dokonuje wpisu zmiany siedziby”.

Prawo prywatne mi?dzynarodowe

20 Artyku? 18 a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerej? rendelet (rozporz?dzenia z moc? ustawy nr 13 o prawie prywatnym mi?dzynarodowym z 1979 r.) stanowi:

„1. Zdolno?? prawn? osoby prawnej, jej status handlowy, prawa zwi?zane z osobowo?ci? prawn? oraz stosunki prawne pomi?dzy jej wspólnikami okre?la si? zgodnie z jej statutem personalnym.

2. Statut personalny osoby prawnej okre?la prawo pa?stwa, na którego terytorium jest ona zarejestrowana.

3. Je?eli osoba prawna zosta?a zarejestrowana na podstawie prawa ró?nych pa?stw lub, w przypadku gdy na podstawie prawa w?a?ciwego ze wzgl?du na okre?lon? w umowie spółki siedzib? rejestracja spółki [...] nie jest obowi?zkowa, statut personalny okre?la prawo pa?stwa siedziby.

4. W sytuacji gdy zgodnie z umow? spółki osoba prawna nie ma siedziby lub te? posiada siedziby w kilku pa?stwach, a zgodnie z prawem jednego z tych pa?stw rejestracja spółki nie jest obowi?zkowa, statut osobowy spółki okre?la prawo pa?stwa, w którym znajduje si? jej g?ówny zarz?d”.

Post?powanie przed s?dem krajowym i pytania prejudycjalne

21 Cartesio zosta?a za?o?ona dnia 20 maja 2004 r. jako «betéti társaság» (spółka komandytowa) prawa w?gierskiego. Jako jej siedzib? wskazano miasto Baja (W?gry). Zosta?a wpisana do rejestru handlowego w dniu 11 czerwca 2004 r.

22 Komandytariuszem ? osob? zobowi?zan? jedynie do wniesienia wk?adu finansowego ? i komplementariuszem ? osob? ponosz?c? nieograniczon? odpowiedzialno?? za d?ugi spółki ? s? dwie osoby fizyczne maj?ce miejsce zamieszkania na W?grzech i obywatelstwo tego pa?stwa cz?onkowskiego. Spółka prowadzi dzia?alno?? z zakresie, w szczególno?ci, zasobów ludzkich, prac sekretarskich, t?umacze?, nauczania i szkole?.

23 W dniu 11 listopada 2005 r. Cartesio złożyła do Bács-Kiskun Megyei Bíróság (sądu rejonowego w Bács-Kiskun) orzecającego w charakterze Cégbíróság (sądu rejestrowego) wnioszek o wpis przeniesienia jej siedziby Gallarate (Włochy) i wynikający z tego zmian jej danych dotyczących siedziby w rejestrze handlowym.

24 Postanowieniem z dnia 24 stycznia 2006 r. wniosek ten został odrzucony ze względu na to, że obowiązujące prawo węgierskie nie dopuszcza przeniesienia siedziby spółki utworzonej na Węgrzech za granicę z jednoczesnym zachowaniem statutu personalnego podlegającego prawu węgierskiemu.

25 Cartesio wniosła apelację od tego postanowienia do Szegedi Ítéltábla (regionalnego sądu apelacyjnego w Szeged).

26 Powołując się na wyrok z dnia 13 grudnia 2005 r. w sprawie C-411/03 SEVIC Systems, Zb.Orz. s. I-10805, Cartesio podniosła przed sądem apelacyjnym, że ze względu na to, że węgierska ustawa czyni rozróżnienie między spółkami handlowymi w zależności od państwa członkowskiego, w którym znajduje się ich siedziba, jest ona niezgodna z art. 43 WE i 48 WE. Z tych artykułów wynika, że węgierskie prawo nie może wymagać od węgierskich spółek, by na swoją siedzibę obierały Węgry.

27 Cartesio utrzymywała również, że sąd krajowy ma obowiązek zwrócenia się z pytaniem prejudycjalnym w tej kwestii, gdy jest on sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu.

28 Sąd krajowy podnosi, że zarówno postępowanie przed sądami rejestrowymi, jak i przed sądami rozpoznającymi apelacje od wydanych przez nie postanowień, zgodnie z prawem węgierskim nie jest kontrydiktoryjne. Zastanawia się więc, czy może on być uznany za „sąd” w rozumieniu art. 234 WE.

29 W przypadku, gdyby odpowiedź na to pytanie była twierdząca, sąd krajowy uważa ponadto, że nadal nie ma pewności, czy w rozumieniu art. 234 akapit trzeci WE należy go uznać za sąd, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego.

30 W tym względzie podnosi, że zgodnie z węgierskim prawem jego orzeczenia wydane w ramach apelacji są prawomocne i wykonalne, lecz mogą być przedmiotem nadzwyczajnego środka odwoławczego, tj. skargi kasacyjnej do Legfelsőbb Bíróság.

31 Jednakże z uwagi na to, że celem kasacji jest zapewnienie jednolitości orzecznictwa, możliwość wystąpienia z nią jest ograniczona, w szczególności przesłanką dopuszczalności zarzutów, wymagającą podniesienia naruszenia prawa.

32 Następnie sąd krajowy zauważa, że w krajowych doktrynie i orzecznictwie pojawiły się pytania dotyczące zgodności z art. 234 WE przepisów art. 155A i 249A kodeksu postępowania cywilnego, dotyczących środków odwoławczych od postanowień o wystąpieniu do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym.

33 W tym względzie sąd krajowy podnosi, że przepisy te mogłyby spowodować sytuację, w której sąd postanowi zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym, a sąd apelacyjny mu to uniemożliwi, chociaż wykładnia Trybunału w przedmiocie danego przepisu prawa wspólnotowego jest niezbytna do rozstrzygnięcia sporu zawisłego przed pierwszym z tych sądów.

34 Jeśli chodzi o meritum sprawy będącej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym,

zwraca on uwag?, powo?uj?c si? na wyrok z dnia 27 wrze?nia 1988 r. w sprawie 81/87 Daily Mail and General Trust, Rec. s. 5483, ?e swoboda przedsi?biorczo?ci ustanowiona w art. 43 WE i 48 WE nie uprawnia spó?ki utworzonej zgodnie z prawem jednego z pa?stw cz?onkowskich i w nim zarejestrowanej do tego, by przenios?a ona swój zarz?d, a zatem g?ówn? siedzib?, do innego pa?stwa cz?onkowskiego, zachowuj?c jednocze?nie osobowo?? prawn? i pierwotn? przynale?no?? pa?stwow?, je?eli w?a?ciwe w?adze nie wyra?aj? na to zgody.

35 Jednak?e zdaniem s?du krajowego pó?niejsze orzecznictwo Trybuna?u mog?o nieco z?agodzi? t? zasad?.

36 W tym wzgl?dzie s?d ten przypomina, ?e zgodnie z orzecznictwem Trybuna?u ograniczeniami swobody przedsi?biorczo?ci w odniesieniu do spó?ek s? wszelkie dzia?ania, które zakazuj? korzystania z tej swobody, utrudniaj? je lub ograniczaj? jego atrakcyjno??, a powo?uje si? w tym wzgl?dzie w szczególno?ci na wyrok z dnia 5 pa?dziernika 2004 r. w sprawie C?442/02 CaixaBank France, Zb.Orz. s. I?8961, pkt 11, 12.

37 S?d krajowy podnosi ponadto, ?e w ww. wyroku w sprawie SEVIC Systems Trybuna? orzek?, ?e art. 43 WE i 48 WE stoj? na przeszkodzie temu, aby w pa?stwie cz?onkowskim odmawiano, co do zasady, wpisu do krajowego rejestru handlowego po??czenia poprzez rozwi?zanie spó?ki bez przeprowadzenia likwidacji i przeniesienie ca?ego jej maj?tku na inn? spó?k?, gdy jedna z tych spó?ek ma siedzib? w innym pa?stwie cz?onkowskim, podczas gdy po spe?nieniu pewnych warunków wpis taki jest mo?liwy, je?eli obydwie spó?ki bior?ce udzia? w po??czeniu maj? siedziby w pierwszym pa?stwie cz?onkowskim.

38 Ponadto w orzecznictwie Trybuna?u ugruntowana jest zasada, ?e prawo krajowe nie mo?e czyni? rozró?nienia mi?dzy spó?kami w zale?no?ci od przynale?no?ci pa?stwowej osoby wyst?puj?cej z wnioskiem o wpisanie ich do rejestru handlowego.

39 Wreszcie s?d krajowy podnosi, ?e rozporz?dzenie Rady (EWG) nr 2137/85 z dnia 25 lipca 1985 r. w sprawie europejskiego ugrupowania interesów gospodarczych (EUIG) (Dz.U. L 199, s. 1) oraz rozporz?dzenie Rady (WE) nr 2157/2001 z dnia 8 pa?dziernika 2001 r. w sprawie statutu spó?ki europejskiej (SE) (Dz.U. L 294, s. 1) zawieraj? bardziej elastyczne i mniej kosztowne przepisy dla ustanowionych w nich postaci spó?ek europejskich, umo?liwiaj?ce im przeniesienie siedziby do innego pa?stwa cz?onkowskiego bez przeprowadzania likwidacji.

40 W tych okoliczno?ciach Szegedi Ítél?tábla, uznawszy, ?e rozstrzygni?cie zawis?ego przed nim sporu zale?y od wyk?adni prawa wspólnotowego, postanowi? zawiesi? post?powanie i zwróci? si? do Trybuna?u z nast?puj?cymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy s?d drugiej instancji rozstrzygaj?cy w sprawie odwo?ania wniesionego od postanowienia wydanego przez s?d rejestrowy w post?powaniu w sprawie wniosku o zmian? [danych spó?ki] jest upowa?niony do skierowania wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 234 WE wówczas, gdy ani post?powanie w sprawie wydania postanowienia przez s?d [pierwszej instancji], ani post?powanie odwo?awcze nie maj? charakteru kontradiktoryjnego?

2) Je?eli s?d drugiej instancji ma, na mocy art. 234 WE, prawo do wyst?pienia do Trybuna?u Sprawiedliwo?ci z pytaniem prejudycjalnym, czy s?d ten powinien zosta? uznany za s?d orzekaj?cy w ostatniej instancji, który jest zobowi?zany na podstawie art. 234 WE do wyst?pienia do Trybuna?u z pytaniami dotycz?cymi wyk?adni prawa wspólnotowego?

3) Czy regulacja krajowa, która umo?liwia wniesienie ?rodka odwo?awczego na podstawie przepisów prawa krajowego od postanowienia o odes?aniu prejudycjalnym, ogranicza, i czy mo?e

ograniczyć?, prawo sądów węgierskich do wystąpienia z pytaniami prejudycjalnymi wynikające bezpośrednio z art. 234 WE, jeżeli w trakcie tego postępowania odwoławczego sąd wyższej instancji może zmienić owo postanowienie, czyniąc bezskutecznym wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i nakazując sądowi, który wydał postanowienie, wznowienie zawieszonego postępowania?

4) a) Czy w sytuacji, gdy spółka utworzona na Węgrzech na podstawie węgierskiego prawa i wpisana do węgierskiego rejestru handlowego zamierza przenieść swoją siedzibę do innego państwa członkowskiego Unii [Europejskiej], kwestia ta uregulowana jest w prawie wspólnotowym, czy też wobec braku harmonizacji ustawodawstw wdrażające jest wyłącznie prawo krajowe?

b) Czy spółka węgierska może wnosić o przeniesienie siedziby do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, powołując się bezpośrednio na prawo wspólnotowe (art. 43 WE i 48 WE)? W przypadku odpowiedzi twierdzącej, czy można uzależnić zmianę siedziby od spełnienia jakiegokolwiek przesłanki lub zezwolenia wymaganych ze strony państwa członkowskiego pochodzenia lub państwa członkowskiego przyjmującego?

c) Czy wykładni art. 43 WE i 48 WE należy dokonywać w ten sposób, że na ich podstawie sprzeczna z prawem wspólnotowym jest regulacja lub praktyka krajowa, które wprowadzają rozróżnienie pomiędzy spółkami handlowymi w dziedzinie wykonywania praw takich spółek w zależności od tego, w którym państwie członkowskim mają one swoją siedzibę?

[d)] Czy wykładni art. 43 WE i 48 WE należy dokonywać w ten sposób, że na ich podstawie sprzeczna z prawem wspólnotowym jest regulacja lub praktyka krajowa, która uniemożliwia spółce [z danego państwa członkowskiego] przeniesienia siedziby do innego państwa członkowskiego [...]?”.

W przedmiocie wniosku o ponowne otwarcie procedury ustnej

41 Pismem zlożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 9 września 2008 r. Irlandia wniosła do Trybunału o zarządzenie otwarcia procedury ustnej na nowo, na podstawie art. 61 regulaminu, w odniesieniu do czwartego pytania prejudycjalnego.

42 Na poparcie swojego wniosku Irlandia wskazuje, że wbrew temu, co uznał rzecznik generalny w opinii, postanowienia odsyłające nie należy rozumieć w ten sposób, że czwarte pytanie dotyczy przeniesienia siedziby spółki, rozumianej w prawie węgierskim jako miejsce siedziby głównego zarządu, a zatem rzeczywista siedziba spółki.

43 Zdaniem Irlandii z tłumaczenia na język angielski postanowienia odsyłającego wynika, że pytanie to dotyczy siedziby statutowej.

44 Dlatego też Irlandia podnosi co do istoty, że jedna z przesłanek faktycznych, na podstawie których rzecznik generalny wydał swoją opinię, jest nieprawidłowa.

45 Irlandia uważa, że gdyby Trybunał miał przyjąć za podstawę tę samą przesłankę, powinien otworzyć ponownie postępowanie ustne, aby umożliwić zainteresowanym stronom w niniejszym postępowaniu zgłoszenie uwag na podstawie takiej przesłanki.

46 Z orzecznictwa wynika, że Trybunał może z urzędu, na wniosek rzecznika generalnego lub na wniosek stron zarządzić otwarcie procedury ustnej na nowo, stosownie do art. 61 regulaminu, jeżeli uzna, że sprawa nie została dostatecznie wyjaśniona lub że podstawę rozstrzygnięcia będzie argument, który nie był przedmiotem dyskusji stron (zob. w szczególności wyrok z dnia 26

czerwca 2008 r. w sprawie C-284/06 Burda, Zb.Orz. s. I-4571, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).

47 W tym względzie należy stwierdzić po pierwsze, że z całości postanowienia odsyłającego wynika, że czwarte pytanie dotyczy nie przeniesienia siedziby statutowej spółki budgej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, lecz przeniesienia jej rzeczywistej siedziby.

48 Zatem, jak wskazano w postanowieniu odsyłającym, z węgierskich przepisów o rejestrze handlowym wynika, że do celów stosowania tych przepisów przez siedzibę spółki rozumie się miejsce, w którym znajduje się jej główny zarząd.

49 Ponadto sąd krajowy umiejscowił sprawę budgej przedmiotem postępowania w ramach sytuacji rozpatrywanej w ww. sprawie Daily Mail and General Trust, którą opisuje jako sprawę dotyczącą spółki utworzonej na podstawie prawa jednego z państw członkowskich i zarejestrowanej w tym państwie członkowskim, pragnącej przenieść zarząd główny, a zatem i siedzibę główną, do innego państwa członkowskiego, zachowując przy tym osobowość prawną i pierwotną przynależność państwową, podczas gdy wadziwa sprzeciwia się temu. Sąd zastanawia się dodatkowo nad tym, czy ustanowiona tym wyrokiem zasada, zgodnie z którą art. 43 WE i 48 WE nie uprawniają spółek do takiego rodzaju przeniesienia zarządu głównego z zachowaniem osobowości prawnej, która została im nadana w państwie, zgodnie z prawem którego spółki te utworzono, nie została następnie zagrożona w późniejszym orzecznictwie Trybunału.

50 Po drugie, Irlandia, a także pozostałe zainteresowane strony, wyraźnie zostały przez Trybunał wezwane do tego, by w swoich wystąpieniach skupiły się na założeń, że podniesiony w ramach sporu w postępowaniu przed sądem krajowym problem dotyczy przeniesienia rzeczywistej siedziby spółki, czyli miejsca, w którym znajduje się siedziba jej zarządu, do innego państwa członkowskiego.

51 Choć w swoich wystąpieniach Irlandia skupiła się mimo to na założeniu, że w niniejszym przypadku chodzi o przeniesienie statutowej siedziby spółki, to jednak również, choć pokrótce, przedstawiła swój punkt widzenia w odniesieniu do założenia, że sprawa budgej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym dotyczy przeniesienia rzeczywistej siedziby spółki, który zresztą przypominała we wniosku o ponowne otwarcie procedury ustnej.

52 W tych okolicznościach Trybunał po wysłuchaniu rzecznika generalnego uważa, że dysponuje wszelkimi danymi niezbędnymi do udzielenia odpowiedzi na pytania zadane przez sąd krajowy i że podstawę rozstrzygnięcia sprawy nie będzie argument, który nie był przedmiotem dyskusji stron.

53 Zatem nie należy zarządzać otwarcia procedury ustnej na nowo.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pierwszego pytania

54 W pytaniu tym sąd krajowy pragnie się w istocie dowiedzieć, czy sąd, taki jak sąd krajowy, rozstrzygając w przedmiocie apelacji od postanowienia sądu rejestrowego, w którym sąd rejestrowy odrzucił wniosek o zmianę wpisu w rejestrze handlowym, należy uważać za sąd upoważniony do wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 234 WE, chociaż ani dla postanowienia sądu rejestrowego, ani dla rozpoznania apelacji przez sąd krajowy nie jest przewidziane postępowanie o charakterze kontradiktoryjnym.

55 W tym wzgl?dzie nale?y przypomnie?, ?e – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem – w celu rozstrzygni?cia, czy organ odsy?aj?cy posiada charakter „s?du” w rozumieniu art. 234 WE, co jest wy??cznie kwesti? prawa wspólnotowego, Trybuna? kieruje si? wszelkimi danymi, takimi jak podstawa prawna organu, jego sta?y charakter, obligatoryjny charakter jego jurysdykcji, kontradiktoryjno?? post?powania, stosowanie przez organ przepisów prawa oraz niezawis?o?? (zob. w szczególno?ci wyrok z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie C?96/04 Standesamt Stadt Niebüll, Zb.Orz. s. I?3561, pkt 12 i przytoczone tam orzecznictwo).

56 Jednak?e, je?li chodzi o kontradiktoryjno?? post?powania przed s?dem krajowym, art. 234 WE nie uzale?nia rozpoznania sprawy przez Trybuna? od tej cechy post?powania. Z artyku?u tego wynika natomiast, ?e s?dy krajowe s? uprawnione do skierowania sprawy do Trybuna?u wy??cznie wtedy, gdy zawi?nie przed nimi spór i musz? wyda? rozstrzygni?cie w ramach post?powania maj?cego na celu wydanie orzeczenia o charakterze s?downiczym (zob. podobnie w szczególno?ci wyrok z dnia 15 stycznia 2002 r. w sprawie C?182/00 Lutz i in., Rec. s. I?547, pkt 13 i przytoczone tam orzecznictwo).

57 Zatem, je?li s?d rejestrowy dzia?a jako organ administracji, nie rozstrzygaj?c przy tym sporu, to nie mo?e by? uznany za organ wykonuj?cy funkcj? s?downicz?. Tak jest na przyk?ad, w przypadku gdy decyduje on w przedmiocie wpisu spó?ki do rejestru zgodnie z post?powaniem, którego przedmiotem nie jest uniewa?nienie aktu, który jakoby narusza? prawa wnioskodawcy (zob. podobnie w szczególno?ci ww. wyrok w sprawie Lutz i in., pkt 14 i przytoczone tam orzecznictwo).

58 Natomiast gdy do s?du wp?ynie apelacja od postanowienia s?du rejestrowego ni?szej instancji w sprawie odmowy takiego wpisu, a przedmiotem tej apelacji jest uchylenie tego postanowienia, które narusza zdaniem wnioskodawcy jego prawa, s?d ten rozpoznaje spór i wykonuje funkcj? s?downicz?.

59 Zatem w takim przypadku s?d apelacyjny nale?y zasadniczo uzna? za s?d w rozumieniu art. 234 WE, uprawniony do wyst?pienia z pytaniem prejudycjalnym do Trybuna?u (zob. w odniesieniu do takich sytuacji w szczególno?ci wyrok z dnia 15 maja 2003 r. w sprawie C?300/01 Salzmann, Rec. s. I?4899; ww. wyrok w sprawie SEVIC Systems; wyrok z dnia 11 pa?dziernika 2007 r. w sprawie C?117/06 Möllendorf i in., Zb.Orz. s. I?8361).

60 Z akt sprawy przekazanych Trybuna?owi wynika, ?e w niniejszym przypadku s?d krajowy rozpoznaje w trybie apelacji skarg? o uchylenie postanowienia, w którym s?d rejestrowy ni?szej instancji odrzuci? wniosek spó?ki o dokonanie wpisu do tego rejestru przeniesienia jej siedziby, wymagaj?cego zmiany znajduj?cych si? w rejestrze danych.

61 Zatem w sprawie b?d?cej przedmiotem post?powania przed s?dem krajowym s?d krajowy rozpoznaje spór i sprawuje funkcj? s?downicz?, pomimo braku kontradiktoryjno?ci tocz?cego si? przed nim post?powania.

62 W zwi?zku z tym, maj?c na wzgl?dzie orzecznictwo przytoczone w pkt 55 i 56 niniejszego wyroku, s?d krajowy nale?y uzna? za „s?d” w rozumieniu art. 234 WE.

63 W związku z powyższym na pierwsze pytanie należy odpowiedzieć w ten sposób, że sąd, taki jak sąd krajowy, rozpoznający apelację od postanowienia wydanego przez sąd rejestrowy, w którym odrzucił on wniosek o zmianę danych w tym rejestrze, należy uznać za sąd uprawniony do wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na mocy art. 234 WE, mimo iż ani w przypadku postanowienia sądu rejestrowego, ani w przypadku rozpoznania apelacji przez sąd krajowy nie jest przewidziane postępowanie o charakterze kontradiktoryjnym.

W przedmiocie drugiego pytania

64 Przedmiotem tego pytania do Trybunału jest w istocie kwestia, czy sąd, taki jak sąd krajowy, którego orzeczenia wydane w ramach takiego sporu, jak spór zawisły przed sądem krajowym, mogą być przedmiotem kasacji, należy uznać za sąd, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego w rozumieniu art. 234 akapit trzeci WE.

W przedmiocie dopuszczalności

65 Komisja Wspólnot Europejskich utrzymuje, że pytanie to jest niedopuszczalne, ponieważ nie jest ono w oczywisty sposób istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu przed sądem krajowym, skoro wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym został już złożony do Trybunału, tak że nie ma potrzeby zastanawiać się nad tym, czy skierowanie do niego tego wniosku byłoby obowiązkowe, czy nie.

66 Należy odrzucić to zastrzeżenie.

67 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pytania dotyczące wykądni prawa wspólnotowego, z którymi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny i którego prawidłowość nie podlega ocenie przez Trybunał, korzystają z domniemania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd krajowy, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykądni prawa wspólnotowego, o które wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu przed sądem krajowym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje danymi na temat stanu faktycznego albo prawnego, które są konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (zob. podobnie wyrok z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawach połączonych od C-222/05 do C-225/05 Van der Weerd i in., Zb.Orz. s. I-4233, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).

68 Jak wskazano w pkt 27 niniejszego wyroku, Cartesio utrzymywana przed sądem krajowym, że jest on zobowiązany do wystąpienia do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, ponieważ należy go uznać za sąd, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego w rozumieniu art. 234 akapit trzeci WE.

69 Ponieważ sąd krajowy żywi wątpliwości w przedmiocie podniesionego przed nim w ten sposób zarzutu, postanowił on zwrócić się w tym względzie do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym.

70 Tymczasem by?oby wbrew duchowi współ?pracy, który powinien panowa? w stosunkach mi?dzy s?dami krajowymi a Trybuna?em, oraz wymogom logiki post?powania, ?eby ??da?, by s?d krajowy najpierw wyst?pi? z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotycz?cym wy??cznie tego, czy wchodzi on w zakres s?dów, o których mowa w art. 234 akapit trzeci WE, a nast?pnie ewentualnie potem, w drugim wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, zadawa? pytania dotycz?ce przepisów prawa wspólnotowego istotnych z punktu widzenia meritum zawis?ego przed nim sporu.

71 Ponadto Trybuna? udzieli? ju? odpowiedzi na pytanie dotycz?ce charakteru s?du krajowego pod k?tem art. 234 akapit trzeci WE w kontek?cie bez w?tpienia podobnym do tego, który wyst?puje w zwi?zku z niniejszym wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, nie kwestionuj?c dopuszczalno?ci tego pytania (wyrok z dnia 4 czerwca 2002 r. w sprawie C?99/00 Lyckeskog, Rec. s. I?4839).

72 W tych okoliczno?ciach nie jest widoczne, a przynajmniej nie w sposób oczywisty, ?e ??dana wyk?adnia prawa wspólnotowego nie ma ?adnego zwi?zku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w post?powaniu przed s?dem krajowym.

73 Zatem domniemanie znaczenia dla sprawy przys?uguj?ce w zakresie wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie zosta?o w odniesieniu do niniejszego pytania prejudycjalnego obalone zastrze?eniem zg?oszonym przez Komisj? (zob. w szczególno?ci ww. wyrok w sprawie Van der Weerd i in., pkt 22, 23).

74 Wynika z tego, ?e drugie pytanie prejudycjalne jest dopuszczalne.

Co do istoty

75 Niniejsze pytanie dotyczy wi?c tego, czy s?d krajowy nale?y uzna? za „s?d krajowy, którego orzeczenia nie podlegaj? zaskar?eniu wed?ug prawa wewn?trznego” w rozumieniu art. 234 akapit trzeci WE. Z postanowienia odsy?aj?cego wynika, ?e pytanie to bierze si? z faktu, o którym by?a mowa w pkt 30 i 31 niniejszego wyroku, ?e cho? prawo w?gierskie stanowi, ?e orzeczenia wydane w ramach apelacji przez ten s?d mog? by? przedmiotem nadzwyczajnego ?rodka odwo?awczego, tj. skargi kasacyjnej do Legfels?bb Bíróság, to jednak jako ?e celem kasacji jest zapewnienie jednolito?ci orzecznictwa, mo?liwo?? wyst?pienia z ni? jest ograniczona, w szczególno?ci przes?ank? dopuszczalno?ci zarzutów, wymagaj?c? podniesienia naruszenia prawa, a tak?e z faktu, o którym równie? mowa by?a w postanowieniu odsy?aj?cym, ?e zgodnie z w?gierskim prawem skarga kasacyjna nie skutkuje co do zasady zawieszeniem wykonania orzeczenia s?du apelacyjnego.

76 Trybuna? orzek? ju?, ?e orzeczenia krajowego s?du apelacyjnego, które strony mog? zaskar?y? do s?du najwy?szego, nie s? orzeczeniami „s?du krajowego, którego orzeczenia nie podlegaj? zaskar?eniu wed?ug prawa wewn?trznego” w rozumieniu art. 234 WE. Okoliczno??, ?e rozpoznanie takich odwo?a? co do meritum uzale?nione jest od uprzedniego stwierdzenia dopuszczalno?ci przez s?d najwy?szy, nie skutkuje pozbawieniem stron ?rodka odwo?awczego (ww. wyrok w sprawie Lyckeskog, pkt 16).

77 Ma to tym bardziej zastosowanie w odniesieniu do takiego systemu proceduralnego jak system, w którego ramach należało rozstrzygnąć sprawę będącą przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, jako że nie przewiduje on uprzedniego stwierdzenia dopuszczalności odwołania przez sąd najwyższy, a jedynie nakłada ograniczenia, w szczególności w zakresie charakteru zarzutów, które można podnieść przed tym sądem, a które muszą być zarzutami naruszenia prawa.

78 Takie ograniczenia, podobnie jak brak skutku zawieszającego kasacji do Legfelsőbb Bíróság, nie pozbawiają stron występujących przed sądem, którego orzeczenia mogły zostać zaskarżone w takim trybie, możliwości skutecznego skorzystania z prawa do wniesienia takiego odwołania od orzeczenia tego sądu, rozpoznającego taki spór, jak spór zawieszony przed sądem krajowym. Te ograniczenia i brak skutku zawieszającego nie oznaczają więc, że sąd ten należy uznać za sąd wydający orzeczenia niepodlegające zaskarżeniu.

79 W związku z powyższym na drugie pytanie należy odpowiedzieć w ten sposób, że takiego sądu, jak sąd krajowy, którego orzeczenia wydane w ramach takiego sporu, jak spór zawieszony przed sądem krajowym mogły być przedmiotem skargi kasacyjnej, nie można uznać za sąd, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego w rozumieniu art. 234 akapit trzeci WE.

W przedmiocie trzeciego pytania

W przedmiocie dopuszczalności

80 Irlandia podnosi, że niniejsze pytanie jest hipotetyczne, a przez to niedopuszczalne, ponieważ skoro nie wniesiono jakiegokolwiek skargi na postanowienie odsyłające dotyczące kwestii prawnej, odpowiedź na to pytanie nie może być użyteczna dla sądu krajowego.

81 Komisja również wnosi do Trybunału o stwierdzenie, że nie należy orzekać w przedmiocie tego pytania ze względu na jego hipotetyczny charakter, skoro postanowienie odsyłające uprawomocniło się i wpłynęło do Trybunału.

82 Nie można przyjąć tych zastrzeżeń.

83 Jak wspomniano w pkt 67 niniejszego wyroku, domniemanie znaczenia dla sprawy, z którego korzystają wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, może w niektórych okolicznościach zostać obalone, w szczególności jeżeli Trybunał stwierdzi, że problem jest hipotetycznej natury.

84 Irlandia i Komisja utrzymują, że problem ewentualnego braku zgodności krajowych regulacji w zakresie apelacji od postanowienia w sprawie wystąpienia z odwołaniem prejudycjalnym do Trybunału z art. 234 akapit drugi WE, którego dotyczy niniejsze pytanie, jest problemem hipotetycznym, ponieważ w niniejszym przypadku postanowienie odsyłające nie stało się przedmiotem apelacji i uprawomocniło się.

85 Jednakże ani to postanowienie, ani przekazane Trybunałowi akta sprawy nie pozwalają na stwierdzenie, że postanowienie to nie było lub nie może być przedmiotem apelacji.

86 Mając na względzie utrwalone orzecznictwo przytoczone w pkt 67 niniejszego wyroku, w tego rodzaju niedającej pewności sytuacji, ponieważ której odpowiedzialność w odniesieniu do prawidłowego określenia ram prawnych i okoliczności faktycznych pytania prejudycjalnego oraz tego, jak dokażne one są, spoczywa na sądzie krajowym, domniemanie znaczenia dla sprawy przysługujące niniejszemu pytaniu prejudycjalnemu nie zostało obalone.

87 Wynika z tego, że trzecie pytanie prejudycjalne jest dopuszczalne.

Co do istoty

88 Artykuł 234 WE upoważnia, a w niektórych przypadkach zobowiązuje, sądy krajowe do wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym, gdy sąd stwierdzi bądź to z urzędu, bądź to na wniosek stron, że do meritum sprawy zalicza się kwestia wchodząca w zakres akapitu pierwszego tego postanowienia. Wynika z tego, że sądy krajowe mają jak najszersze możliwości, jeżeli chodzi o wystąpienie do Trybunału, jeżeli uznają, że w zawisłej przed nimi sprawie pojawiły się pytania związane z wykładnią lub oceną przepisów prawa wspólnotowego wymagające rozstrzygnięcia z ich strony (wyrok z dnia 16 stycznia 1974 r. w sprawie 166/73 Rheinmühlen-Düsseldorf, Rec. s. 33, pkt 3).

89 Z orzecznictwa Trybunału wynika również, że jeżeli chodzi o sąd, którego orzeczenia można zaskarżyć na drodze sądowej w prawie wewnętrznym, art. 234 WE nie stoi na przeszkodzie temu, by postanowienia takiego sądu w sprawie wystąpienia do Trybunału w trybie prejudycjalnym podlegały zwykłemu środkom odwoławczym przewidzianym w prawie krajowym. Jednakże dla jasności i pewności prawa Trybunał powinien traktować to postanowienie odsyłające jako wiążące i powinno ono być skuteczne tak dłużej, jak nie zostanie wycofane (wyrok z dnia 12 lutego 1974 r. w sprawie 146/73 Rheinmühlen-Düsseldorf, Rec. s. 139, pkt 3).

90 Ponadto Trybunał orzekł już, że system ustanowiony na mocy art. 234 WE w celu zapewnienia spójności wykładni prawa wspólnotowego w państwach członkowskich wprowadza bezpośredni współpracę między Trybunałem a sądami krajowymi w drodze procedury przebiegającej bez inicjatywy stron (wyrok z dnia 12 lutego 2008 r. w sprawie C-2/06 Kempter, Zb.Orz. s. I-411, pkt 41).

91 Wniosek do Trybunału o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym opiera się bowiem na dialogu pomiędzy sądami, którego podjęcie zależy wyznacznie od dokonanej przez sąd krajowy oceny istotnego znaczenia i konieczności takiego wniosku (ww. wyrok w sprawie Kempter, pkt 42).

92 Z postanowienia odsyłającego wynika, że zgodnie z węgierskim prawem można wnieść odrębny apelację od postanowienia w sprawie wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym do Trybunału, przy czym całość sprawy będzie przedmiotem postępowania przed sądem krajowym nadal jest zawisła przed sądem, który wydał to postanowienie, a postępowanie ulega zawieszeniu do czasu wydania wyroku Trybunału. Sąd apelacyjny, do którego zaskarżono to postanowienie, ma zgodnie z węgierskim prawem prawo zmienić to postanowienie, uchylić odesłanie prejudycjalne i nakazać pierwszemu sądowi podjęcie na nowo zawieszonego postępowania krajowego.

93 Jak wynika z orzecznictwa przytoczonego w pkt 88 i 89 niniejszego wyroku, jeżeli chodzi o sąd krajowy, którego orzeczenia podlegają zaskarżeniu w prawie wewnętrznym, art. 234 WE nie stoi na przeszkodzie temu, by postanowienia tego sądu o wystąpieniu do Trybunału w trybie prejudycjalnym podlegały zwykłemu środkom odwoławczym przewidzianym w prawie krajowym. Jednakże wynik takiego odwołania nie może ograniczać uprawnień nadanego temu sądowi przez art. 234 WE do wystąpienia do Trybunału, jeżeli uzna on, że w zawisłej przed nim sprawie

pojawiły się pytania dotyczące wykładni przepisów prawa wspólnotowego wymagające rozstrzygnięcia z jego strony.

94 Ponadto należy przypomnieć, że Trybunał orzekł już, że w sytuacji, gdy sprawa po raz drugi trafia przed sąd niższej instancji po tym, jak wydany przez niego wyrok został uchylony przez sąd orzekający w ostatniej instancji, tenże sąd niższej instancji może nadal zwrócić się do Trybunału na mocy art. 234 WE, pomimo istnienia w prawie krajowym zasady, że ocena co do prawa wydana przez sąd wyższej instancji jest dla sądu wiążąca (www. wyrok z dnia 12 lutego 1974 r. w sprawie Rheinmühlen/Düsseldorf).

95 Tymczasem w przypadku zastosowania przepisów prawa krajowego dotyczących prawa do zaskarżenia postanowienia w sprawie wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym, zgodnie z którymi całość sprawy toczy się przed sądem krajowym pozostaje zawieszona przed tym sądem, a jedynie postanowienie odsyłające jest przedmiotem ograniczonego odwołania, niezależne uprawnienie do wystąpienia do Trybunału, nadane przez art. 234 WE pierwszemu z sądów mogłoby być zagrożone, gdyby zmieniał postanowienie w sprawie wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym, uchylając je i nakazując sądowi, który je wydał, podjęcie zawieszonego postępowania na nowo, sąd apelacyjny mógł uniemożliwić sądowi krajowemu skorzystanie z uprawnienia wystąpienia do Trybunału, nadanego mu na mocy traktatu WE.

96 Zgodnie z art. 234 WE ocena znaczenia i niezbyt dobrego charakteru pytania prejudycjalnego leży bowiem zasadniczo wyłącznie w kompetencji sądu, który występuje z odesłaniem prejudycjalnym, z zastrzeżeniem sprawdzenia w ograniczonym zakresie, którego dokonuje Trybunał zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 67 niniejszego wyroku. Tak więc do tego sądu należy wyliczyć konsekwencji z wyroku wydanego w ramach apelacji od postanowienia w sprawie wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym, a w szczególności uznanie, że należy bądź to utrzymać wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, bądź też zmienić go lub wycofać.

97 Wynika z tego, że w takiej sytuacji, jak sytuacja, która ma miejsce przed sądem krajowym, Trybunał powinien, również dla dobra jasności i pewności prawa, traktować postanowienie w sprawie wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym jako wiążące i powinno ono być skuteczne tak daleko, jak nie zostanie wycofane lub zmienione przez sąd, który je wydał, gdyż jedynie ten sąd może decydować o wycofaniu go lub zmianie.

98 Z uwagi na powyższe na trzecie pytanie należy odpowiedzieć w ten sposób, że wobec istnienia przepisów prawa krajowego dotyczących prawa do zaskarżenia postanowienia w sprawie wystąpienia z odwołaniem prejudycjalnym, zgodnie z którymi całość sprawy bądźcej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym pozostaje zawieszona przed tym sądem, a jedynie postanowienie odsyłające jest przedmiotem ograniczonego odwołania, art. 234 akapit drugi WE należy interpretować w ten sposób, że uprawnienie przyznane na mocy tego postanowienia traktatu sądowi krajowemu nie może zostać podważone ze względu na stosowanie przepisów prawa krajowego dotyczących prawa do zaskarżenia postanowienia w sprawie wystąpienia z odwołaniem prejudycjalnym do Trybunału, pozwalających sądowi apelacyjnemu na zmianę tego postanowienia, jego uchylenie i nakazanie sądowi, który wydał to postanowienie podjęcia na nowo zawieszonego postępowania krajowego.

W przedmiocie czwartego pytania

99 W czwartym pytaniu sąd krajowy pragnie się w istocie dowiedzieć, czy art. 43 WE i 48 WE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniom państwa członkowskiego, uniemożliwiającym spółce utworzonej zgodnie z prawem krajowym tego państwa członkowskiego przeniesienie jej siedziby do innego państwa członkowskiego z

jednoczesnym zachowaniem jej statusu spółki podlegającej prawu krajowemu państwa czonkowskiego, zgodnie z prawem którego została ona utworzona.

100 Z postanowienia odsyłającego wynika, że Cartesio, będąca spółką ustanowioną zgodnie z prawem węgierskim, która w chwili założenia ustanowiła swój siedzibę na Węgrzech, przeniosła swój siedzibę do Włoch, lecz pragnie zachować status spółki prawa węgierskiego.

101 Zgodnie z ustawą o rejestrze handlowym siedziba spółki prawa węgierskiego znajduje się tam, gdzie znajduje się jej zarząd główny.

102 Sąd krajowy wyjaśnia, że złożony przez Cartesio wniosek o wpis do rejestru handlowego zmiany jej siedziby został odrzucony przez sąd rejestrowy ze względu na to, że w prawie węgierskim spółka utworzona na Węgrzech nie może jednocześnie przenieść swojej siedziby w rozumieniu tej ustawy za granicę i wciąż podlegać węgierskiemu prawu jako prawu właściwemu w odniesieniu do jej statutu.

103 Takie przeniesienie wymaga, by spółka najpierw zakończyła swój byt, a następnie została ponownie utworzona zgodnie z prawem państwa, na którego terytorium zamierza ustanowić swój siedzibę.

104 W tym względzie Trybunał przypomina w pkt 19 ww. wyroku w sprawie Daily Mail and General Trust, że spółka utworzona na mocy porządku prawnego danego państwa istnieje wyjątkowo za pośrednictwem prawa krajowego, regulującego jej powstanie i działanie.

105 W pkt 20 tego wyroku Trybunał orzekł, że prawo poszczególnych państw członkowskich znacznie się różni pod względem zarówno wymaganego dla utworzenia spółki kryterium powiązania z krajowym terytorium, jak i możliwość późniejszej zmiany tego powiązania przez spółkę utworzoną zgodnie z tym prawem. Niektóre z tych regulacji wymagają tego, by nie tylko siedziba statutowa, lecz również rzeczywista siedziba, czyli zarząd główny spółki, znajdował się na terytorium państwa, tak że przeniesienie zarządu głównego poza to terytorium oznacza rozwiązanie spółki ze wszelkimi tego konsekwencjami w aspekcie prawa spółek. Inne regulacje dają spółkom prawo przenoszenia zarządu głównego za granicę, lecz niektóre obwarowują to prawo pewnymi ograniczeniami, a skutki prawne przeniesienia są w różnych państwach członkowskich różne.

106 Trybunał wskazał ponadto w pkt 21 tego wyroku, że w traktacie EWG uwzględniono te różnice uregulowań krajowych. Określając w art. 58 tego traktatu (który stał się art. 58 traktatu WE, a następnie art. 48 WE) spółki objęte swobodą przedsiębiorczości, za kryterium powiązania przyjęto na jednakowych zasadach siedzibę statutową, zarząd główny i główne przedsiębiorstwo spółki.

107 W wyroku z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie C-208/00 Überseering, Rec. s. I-9919, pkt 70, Trybunał, podtrzymując powyższe, wywnioskował z tego, że możliwość, by spółka utworzona zgodnie z prawem jednego z państw członkowskich przeniosła swój siedzibę, statutową lub faktyczną, do innego państwa członkowskiego, nie traci przy tym osobowości prawnej w porządku prawnym państwa członkowskiego, w którym została utworzona, a także, ewentualnie, szczegółowe zasady tego przeniesienia, określa prawo krajowe, zgodnie z którym spółka ta została utworzona. Sąd wyciągnął z tego wniosek, że państwo członkowskie może nałożyć na spółkę utworzoną na mocy swojego porządku prawnego ograniczenia w przemieszczaniu faktycznej siedziby poza jego terytorium, obowiązujące dla zachowania przez tę spółkę osobowości prawnej w prawie tego państwa członkowskiego.

108 Należy ponadto zwrócić uwagę, że Trybunał doszedł do tego wniosku również na

podstawie brzmienia art. 58 traktatu EWG. Określając w tym artykule spółki objęte swobodą przedsiębiorczości, w traktacie EWG uznano rozbieżność krajowych regulacji pod względem kryterium powiązania wymaganego w stosunku do spółek podlegających danemu prawu, jak i możliwości, a także ewentualnie szczegółowych zasad przeniesienia siedziby, statutowej lub rzeczywistej, przez spółkę utworzoną zgodnie z prawem jednego państwa członkowskiego do innego za trudność, która nie znalazła rozwązania w ramach reguły swobody przedsiębiorczości, lecz którą będzie trzeba przewyciszyć w drodze rozważań legislacyjnych lub umów międzynarodowych, które jeszcze nie doszły do skutku (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Daily Mail and General Trust, pkt 21–23; w sprawie Überseering, pkt 69).

109 Zatem zgodnie z art. 48 WE, w braku jednolitej definicji w prawie wspólnotowym spółek objętych swobodą przedsiębiorczości posługujemy się jednym tylko kryterium powiązania decydującego o właściwym dla tej spółki prawie krajowym, to, czy art. 43 WE ma zastosowanie do spółki powołującej się na ustanowione tym postanowieniem podstawowe swobody, podobnie zresztą jak to, czy osoba fizyczna jest obywatelem państwa członkowskiego, uprawnionym na tej podstawie do korzystania z takiej swobody, stanowi kwestię wstępną, na którą w obecnym stanie prawa wspólnotowego odpowiedź można znaleźć jedynie w mającym zastosowanie prawie krajowym. Zatem jedynie wtedy, gdy potwierdzi się, że ta spółka faktycznie może korzystać ze swobody przedsiębiorczości w świetle warunków określonych w art. 48 WE, pojawia się pytanie o to, czy spółka ta jest objęta ograniczeniami tej swobody w rozumieniu art. 43 WE.

110 Państwo członkowskie posiada więc prawo określenia zarówno kryterium powiązania, wymaganego od spółki po to, by mogła ona zostać uznana za spółkę utworzoną zgodnie z jego prawem krajowym i w związku z tym mogąc cieszyć się swobodą przedsiębiorczości, jak również kryterium wymaganego do utrzymania tego statusu w przyszłości. W ramach tego uprawnienia mieści się możliwość, by to państwo członkowskie nie zgodziło się na zachowanie tego statusu przez spółkę podlegającą jego prawu krajowemu, jeżeli zamierza ona zreorganizować się w innym państwie członkowskim w taki sposób, by przenieść swój siedzibę na jego terytorium, zrywając w ten sposób powiązanie przewidziane w prawie krajowym państwa członkowskiego, na podstawie prawa którego została utworzona.

111 Jednakże taki przypadek przeniesienia siedziby spółki utworzonej zgodnie z prawem jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego bez zmiany prawa, któremu ona podlega, należy odróżnić od przypadku przeniesienia spółki podlegającej jednemu państwu członkowskiemu do innego państwa członkowskiego ze zmianą mającego zastosowanie prawa krajowego, gdy spółka zmienia się w rodzaj spółki podlegający prawu krajowemu państwa członkowskiego, do którego się przenosi.

112 W tym drugim przypadku uprawnienie opisane w pkt 110 niniejszego wyroku nie dopuszcza bowiem zwolnienia krajowego prawa dotyczącego zakazania i rozwijania spółek od reguły traktatu WE dotyczących swobody przedsiębiorczości, a w szczególności nie stanowi uzasadnienia dla tego, by państwo członkowskie, w którym spółka powstała, poprzez wymóg rozwiązania i likwidacji tej spółki, uniemożliwiało jej przekształcenie się w spółkę prawa krajowego tego drugiego państwa członkowskiego, o ile jego prawo na to pozwala.

113 Taka przeszkoda w skutecznym przekształceniu bez uprzedniego rozwiązania i likwidacji tego rodzaju spółki w spółkę prawa krajowego państwa członkowskiego, do którego zamierza się ona przenieść, stanowiłaby ograniczenie swobody przedsiębiorczości danej spółki, które, pod warunkiem że nie byłoby uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego, jest zakazane na mocy art. 43 WE (zob. podobnie w szczególności ww. wyrok w sprawie CaixaBank France, pkt 11, 17).

114 Należy ponadto stwierdzić, że od czasu przytoczonych wyroków w sprawie Daily Mail and

General Trust i Überseering, prace w zakresie rozwi za  legislacyjnych lub umów międzynarodowych w dziedzinie prawa spółek, o których mowa odpowiednio w art. 44 ust. 2 lit. g) WE i art. 293 WE, nie dotyczyły dotychczas rozbieżności w ustawodawstwach krajowych, na których istnienie zwracały uwagę te wyroki, i w związku z tym nie doprowadziły do ich wyeliminowania.

115 Komisja utrzymuje jednakże, że brak wspólnotowych uregulowa  w tej dziedzinie, stwierdzony przez Trybunał w pkt 23 ww. wyroku w sprawie Daily Mail and General Trust zosta  naprawiony za pomocą wspólnotowych przepisów dotyczących przeniesienia siedziby do innego państwa członkowskiego, zawartych w takich rozporządzeniach, jak rozporządzenia nr 2137/85 i 2157/2001, w sprawie, odpowiednio, EUIG i SE, czy też rozporządzenie Rady (WE) nr 1435/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE) (Dz.U. L 207, s. 1), a także węgierskich przepisów wydanych w wyniku tych rozporządzeń.

116 Komisja uważa, że regulacje te mogłyby, a nawet powinny być stosowane odpowiednio do przeniesienia za granic  rzeczywistej siedziby spółki utworzonej zgodnie z prawem krajowym jednego z państw członkowskich.

117 W tym względzie należy stwierdzi , że chociaż rozporządzenia te, przyjęte na podstawie art. 308 WE, faktycznie zawierają przepisy umożliwiające ustanowionym w nich nowym podmiotom prawnym przenoszenie siedziby statutowej, a zatem również rzeczywistej siedziby, ponieważ obie te siedziby powinny znajdowa  się w tym samym państwie członkowskim, do innego państwa członkowskiego, nie powodując przy tym ani rozwiązania pierwotnej osoby prawnej, ani powstania nowej osoby prawnej, takie przeniesienie musi jednakże wi za  się ze zmian  prawa mającego zastosowanie do dokonującego tego przeniesienia podmiotu.

118 Wynika to na przykład w odniesieniu do SE z art. 7–9 ust. 1 lit. c) ppkt ii) rozporządzenia nr 2157/2001.

119 Tymczasem w sprawie b d cej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym Cartesio pragnie jedynie przenieść swojej rzeczywistej siedzib  z Węgier do Włoch, pozostając przy tym sp  k  prawa węgierskiego, czyli nie zmieniając prawa krajowego, któremu podlega.

120 Zatem stosowanie mutatis mutandis wspólnotowych regulacji, o którym mówi Komisja, nawet jeśli przyj  , że miałoby obowi zywa  w przypadku przeniesienia za granic  siedziby spółki podlegającej prawu krajowemu jednego z państw członkowskich, i tak nie mogłoby przynieść spodziewanych rezultatów w takiej sytuacji, jaka jest przedmiotem postępowania przed sądem krajowym.

121 Następnie, jeśli chodzi o znaczenie ww. wyroku w sprawie SEVIC Systems dla zasady ustanowionej w ww. wyrokach w sprawie Daily Mail and General Trust i w sprawie Überseering, należy stwierdzi , że te wyroki nie dotyczą tego samego problemu, a zatem nie można twierdzi , że w pierwszym z tych wyroków doprecyzowano zakres pozostałych.

122 Wymieniona wyżej sprawa SEVIC Systems dotyczyła bowiem uznania, w państwie członkowskim utworzenia spółki, założenia spółki za pomocą fuzji transgranicznej, przeprowadzonej przez t  sp  k  w innym państwie członkowskim, co jest przypadkiem zasadniczo różnym od sytuacji występującej w ww. sprawie Daily Mail and General Trust. Zatem sytuacja będąca przedmiotem postępowania w ww. sprawie SEVIC Systems przypomina sytuacje, które były przedmiotem innych wyroków Trybunału (zob. wyrok z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie C 212/97 Centros, Rec. s. I 1459; ww. wyrok w sprawie Überseering; wyrok z dnia 30 września 2003 r. w sprawie C 167/01 Inspire Art, Rec. s. I 10155).

123 Tymczasem w takich sytuacjach kwestię wstąpienia, którą należy rozstrzygnąć, nie jest pytanie przytoczone w pkt 109 niniejszego wyroku, o to, czy dany spółka może być uznana za spółkę posiadającą przynależność państwową państwa czeskiego, zgodnie z ustawodawstwem którego została utworzona, tylko o to, czy spółka ta, w której przypadku bezsporny jest fakt, że jest ona spółką prawa krajowego jednego z państw czeskich, napotyka na ograniczenie korzystania ze swego prawa do założenia przedsiębiorstwa w innym państwie czeskim.

124 W związku z powyższymi rozważaniami na czwarte pytanie należy odpowiedzieć w ten sposób, że w obecnym stanie prawa wspólnotowego art. 43 WE i 48 WE należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom państwa czeskiego uniemożliwiającym spółce utworzonej na mocy prawa krajowego tego państwa czeskiego, by przenieść swój siedzibę do innego państwa czeskiego, zachowując przy tym status spółki podlegającej prawu krajowemu państwa czeskiego, zgodnie z którego prawem została ona utworzona.

W przedmiocie kosztów

125 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunału, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) Sąd, taki jak sąd krajowy, rozpoznający apelację od postanowienia wydanego przez sąd rejestrowy, w którym odrzucił wniosek o zmianę danych w tym rejestrze, należy uznać za sąd uprawniony do wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na mocy art. 234 WE, mimo iż ani w przypadku postanowienia sądu rejestrowego, ani w przypadku rozpoznania apelacji przez sąd krajowy nie jest przewidziane postępowanie o charakterze kontradyktoryjnym.

2) Takiego sądu, jak sąd krajowy, którego orzeczenia wydane w ramach takiego sporu, jak spór zawisły przed sądem krajowym, mogą być przedmiotem skargi kasacyjnej, nie można uznać za sąd, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego w rozumieniu art. 234 akapit trzeci WE.

3) Wobec istnienia przepisów prawa krajowego dotyczących prawa do zaskarżenia postanowienia w sprawie wystąpienia z odwołaniem prejudycjalnym, zgodnie z którymi cała sprawa będzie przedmiotem postępowania przed sądem krajowym pozostaje zawisła przed tym sądem, a jedynie postanowienie odsyłające jest przedmiotem ograniczonego odwołania, art. 234 akapit drugi WE należy interpretować w ten sposób, że uprawnienie przyznane na mocy tego postanowienia traktatu sądowi krajowemu nie może zostać podważone ze względu na stosowanie przepisów prawa krajowego dotyczących prawa do zaskarżenia postanowienia w sprawie wystąpienia z odwołaniem prejudycjalnym do Trybunału, pozwalających sądowi apelacyjnemu na zmianę tego postanowienia, jego uchylenie i nakazanie sądowi, który wydał to postanowienie, podjęcia na nowo zawieszonego postępowania krajowego.

4) W obecnym stanie prawa wspólnotowego art. 43 WE i 48 WE należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom państwa członkowskiego uniemożliwiającym spółce utworzonej na mocy prawa krajowego tego państwa członkowskiego, by przenieść swoją siedzibę do innego państwa członkowskiego, zachowując przy tym status spółki podlegającej prawu krajowemu państwa członkowskiego, zgodnie z którego prawem została ona utworzona.

Podpisy

* Język postępowania: węgierski.